

Rīgā, 2024. gada 13. jūnijā
Nr. 37/2024

Maksātnespējas kontroles dienests
pasts@mkd.gov.lv

Par maksātnespējas procesa pieejamību

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL) tika aicināta sniegt viedokli par Maksātnespējas jautājumu konsultatīvās padomes 2024. gada 27. marta sēdē diskutēto Maksātnespējas kontroles dienesta (turpmāk - MKD) piedāvāto risinājumu, kā arī sniegt priekšlikumus par iespējamiem alternatīviem risinājumiem nozares turpmākai attīstībai, lai veicinātu maksātnespējas procesa pieejamību.

FICIL nevar piekrist, ka “tukšo” uzņēmumu problēmas sakne slēpjas tikai maksātnespējas procesa depozīta apmērā. Tas varētu būt gan neatbilstošs finansiālo iespēju novērtējums (vadības neprofesionālisms), gan arī apzināta negodprātīga rīcība, kuras mērķis ir apiet kreditoru intereses. Ņemot vērā, ka “tukšie” uzņēmumi sastāda ievērojamu daļu no visiem reģistrētajiem uzņēmumiem, būtu noderīgi izpētīt šo parādību un tās patiesos iemeslus, lai piedāvātu efektīvus risinājumus.

Attiecībā uz maksātnespējas procesa pieejamību juridiskām personām, FICIL ieskatā godprātīgs un finansiāli izglītots uzņēmējs lielākoties varētu nonākt situācijā, kad viņam ir neiespējami iemaksāt depozītu tikai gadījumā, ja pret viņu ir uzsāktas parāda piedziņas darbības, vēršot piedziņu uz parādnieka naudas līdzekļiem un apķīlājot kontus. Tai pat laikā, uzņēmumam vajadzētu būt kādiem aktīviem, kas varētu kalpot kā garantija, ka, atsavinot šos aktīvus no pārdošanā saņemtajiem līdzekļiem, būs iespējams ieturēt depozīta maksājumu. **FICIL priekšlikums ir paredzēt tiesības parādniekam iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu, iemaksājot tikai valsts nodevu un uzliekot par pienākumu parādniekam pierādīt, ka viņa aktīvu vērtība ir pietiekama, lai segtu vismaz depozīta apmēru.** Ievērojot neiespējamību segt arī vērtēšanas izdevumus apraktītajā situācijā, var paredzēt, ka aktīvu vērtību apstiprina valdes loceklis, uzņemoties personisko atbildību depozīta apmērā, gadījumā, ja attiecīgā aplēse ir neatbilstoša (administrators sniedz pieteikumu izpildu dokumenta izsniegšanai tiesai, kas izskatīja maksātnespējas procesa pieteikumu).

Ievērojot, ka gadījumā, kad pats parādnieks un tā vadība nav ieinteresēti maksātnespējas procesā, savukārt kreditoriem joprojām ir interese par procesu, kura ietvaros varētu tikt veikta uzņēmuma aktīvu un darījumu pārbaude (salīdzinājumā ar vienkāršotās likvidācijas procesu), bet nav finansiālas iespējas vai motivācijas iemaksāt depozītu, kopumā **FICIL atbalsta ideju par valsts dotētu vai daļēji dotētu procesu, ja šādam procesam ir „pievienotā vērtība” no kreditoru interešu viedokļa.** Respektīvi tā ietvaros tiek veiktas darbības parādnieka aktīvu apzināšanai un līdzekļu atgūšanai (t.sk. izvērtēti iepriekšējie darījumi). **Šādam procesam nebūtu jēgas, ja tajā tiktu veiktas tikai birokrātiskas darbības uzņēmuma formālai likvidācijai, bez pienesuma kreditoriem.** Lai atvieglotu maksātnespējas procesa pieejamību

kreditoriem, piemēram, darbiniekiem kā neaizsargātai kategorijai, jābūt iespējai iniciēt maksātnespējas procesu, neuzņemoties depozīta izmaksas. **Attiecībā uz pārējiem kreditoriem varētu piedāvāt piešķirt tiem iespēju ierosināt vienkāršoto maksātnespējas procesu, kura ietvaros MKD būtu piešķirtas tiesības apzināt iespējamus parādnieka aktīvus un iespējas atgūt līdzekļus.** Tas varētu būt visai aktuāli vienkāršotās likvidācijas gadījumā, kuras ietvaros nav nodrošināta pienācīga kreditoru aizsardzība, jo nepieciešamība atrast likvidatoru sava prasījuma iespējamai apmierināšanai, nevar tikt uzskatīta par samērīgo risinājumu.

Attiecībā uz maksātnespējas procesa pieejamību fiziskām personām, var konstatēt līdzīgu problemātiku, proti, ja pret fizisku personu ir uzsāktas parāda piedziņas darbības, vēršot piedziņu uz parādnieka naudas līdzekļiem, pat izmantojot tiesības informēt tiesu izpildītāju par kontu, kurā ir saglabājami neapķīlāti naudas līdzekļi, nav iespējams uzkrāt naudu depozītam, jo kopējais limits tiek konstatēts mēneša ietvaros. Attiecīgi pats parādnieks, neizmantojot radu vai draugu palīdzību, nevar sakrāt nepieciešamo summu. **Iespējams var paredzēt, ka parādnieks var uzrakstīt pieteikumu par nodomu iesniegt maksātnespējas pieteikumu MKD, uz kā pamata pārskaitītu naudu depozītam pa daļām.** Apzinoties, ka attiecīgās summas uzkrāšana var aizņemt ievērojamu laiku, būtu apsverama iespēja daļu no depozīta iemaksāt pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, bet līdz saistību dzēšanas procedūras pasludināšanai. Iespējams, var domāt par kritērijiem, kad persona būtu atbrīvojama no depozīta daļas, piesaistot valsts finansējumu, piemēram, ja tā pieder sociāli mazaizsargātai grupai, bet tie noteikti būtu izņēmumi.

Ar cieņu

Tatjana Gužņajeva
FICIL izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU